

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ БЕЛАРУСІ І УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР

№ 15 (538)

Серада, 22 жніўня 1945 г.

Цана 50 кап.

СЁННЯ ў НУМАРЫ:

- В. Таўлай. — 3 неапублікаваных лістоў Янкі Купалы (1 стар.).
- В. Галіна. — Аб нашай рэжысуры (2 стар.).
- А. Есаковіч. — Спектаклі Палескага тэатра (2 стар.).
- Б. Смольскі. — Творчасць кампазітара А. В. Багатырова (2 стар.).
- А. Ус. — Пэза Якуба Коласа «Адплата» (3 стар.).
- Л. Бараг. — Народная нясырка (3 стар.).
- У. Фінкель. — Павел Васільевіч Шэйн (4 стар.).
- М. Грыблат. — Песні паланянак (4 стар.).
- Ершы М. Гамолкі, М. Ліфшыца і А. Вялогіна.

ДА ВЫНІКАЎ ТЭАТРАЛЬНАГА СЕЗОНА

Мінула тэатральны сезон быў сезонам аднаўлення. Вярнуўшыся на вызваленую з нямецкага палону беларускую зямлю, многія калектывы сустрэлі замест знаёмых тэатральных будынкаў руіны і папалішчы. Шмат каму давялося літаральна пачынаць стварэнне тэатра навава, класіфікацыя аб сцэне, дэкарацыях, касцюмах, адбудова складаную тэатральную гаспадарку.

Але калектывы захаваліся амаль цалкам — гэта было галоўнае. Больш таго, за гады Айчынай вайны яны ўзможнелі, загартаваліся, здолелі вярнуцца на Радзіму з пэўнымі поспехамі і дасягненнямі. Узнялася агульная культура творчых работнікаў, удасканалілася іх сцэнічнае майстэрства, вырасла плеяда новых маладых талентаў.

Паказаным беларускаму глядачу ў гэтым сезоне такія спектаклі, як «Алеся» (лібрэта П. Броўкі, музыка Я. Цікоцікава), «Арлекінада» (музыка Дрыго) ў Беларускам Дзяржаўным тэатры оперы і балета; «Хто смеецца апошні» К. Крапівы, «Позняе каханне» А. Н. Астроўскага, «Рускія людзі» К. Сіманова і «Заложнікі» А. Кучара ў Беларускам Дзяржаўным драматычным тэатры імені Янкі Купалы; «Крэмілёўскія куранты» М. Пагодзіна, «Несцерка» В. Вольскага ў Беларускам Дзяржаўным драматычным тэатры імені Якуба Коласа; «Дванаццаць год» В. Шэкспіра ў Рускім Дзяржаўным драматычным тэатры — з'яўляюцца сведкамі гэтага высокага ўзроўню тэатральнага мастацтва і культуры тэатраў нашай рэспублікі. Песа «Апошняя» М. Горкага ў пастаноўцы драматычнага тэатра імені Янкі Купалы справядліва лічыцца адным з лепшых горкаўскіх спектакляў у Савецкім Саюзе.

Асабліва значных поспехаў дасягнулі асобныя майстры сцэны і таленавітае моладзь, якія стварылі ў перацічных спектаклях высока мастацкія вобразы. Аднак, гэта толькі першыя крокі на шляху мірнай працы аднаўлення і творчасці. Таму надзвычай важна цяпер, на парозе новага сезона, папарадзіць тэатры ад памылковых тэндэнцый, якія вызначыліся, і ўказаць на тых хібы, ліквідацыя якіх можа быць перадумовай далейшага росту.

У мінулым сезоне ў большасці тэатраў адсутнічала строга прадумана, падпарадкаваная інтарэсам росту, рэпертуарная лінія, і часам панавала выпадковасць. Так, тэатр оперы і балета абмежавалася тым, што ўключыў у свой рэпертуар дзве заходне-еўрапейскія оперы і не паставіў ніводнай рускай класічнай. Драматычны тэатр імені Янкі Купалы адкрыў сезон наўнай і далёка недасканалай п'есай В. Галаўчынера «Жыццё вучыць», аднавіў пастаноўку надзвычай слабай п'есы Я. Рамановіча «Палешукі». Зусім выпадкова трапіла ў рэпертуар драматычнага тэатра імені Якуба Коласа такая нізкапробная рэч, як «Вясельнае падарожжа» В. Дыхавічнага і слабая п'еса «Плошча кветак» Ільянкова, без далі прычыны быў адноўлены няўдала пастаўлены спектакль «Не ўсе катэ масленіца» А. Н. Астроўскага.

На рэпертуары Рускага драматычнага тэатра яшчэ да гэтага часу ляжыць моцны адбітак пошукаў самастойнасці і ўласнага творчага аблічча. У тэатры оперы і балета яшчэ недастаткова вядзецца работа над вальнай культурай спектакля і актора. Нахіл у бок сальдавага, сентыментальнага ў оперы «Чыо-Чыо-Сан», недасканаласць мімічных сцэн (оп. «Алеся») значна зніжаюць мастацкі ўзровень оперных спектакляў.

У драматычным тэатры імені Янкі Купалы рэжысура адстае ад творчага росту актораў, часам ператвараецца ў самазэту. Часта рэжысёры захпляюцца арыгінальнай выдумкай, прыгожай позай, яркімі фарбамі, за якімі губляецца ідэя («Сабака на сене», «Паўлінка», «Прыманкі»), або збіваюцца на наўны рэалізм, захпляюцца прыгожымі элементам п'есы («Палешукі»), збіваюцца на меладраму («Машанька»).

У драматычным тэатры імені Якуба Коласа існуе вельмі значны разрыў паміж вядучымі актарамі тэатра і сярэдняй яго групай, што сведчыць аб адсутнасці работы з актарамі тэатра. Адзначаючы творчы рост маладога калектыва Рускага драматычнага тэатра, трэба ўказаць на тое, што праблема стварэння адзінага актёрскага ансамбля засталася для тэатра яшчэ не вырашана.

Слабай работай літаратурных частак тэатраў можна вытлумачыць тое, што некаторыя асноўныя творы рэпертуара опернага і драматычных тэатраў не перакладзены на беларускую мову. Гэтым жа тлумачыцца недастатковая барацьба за культуру мовы наогул.

У рэспубліцы аднавілі работу тры абласныя тэатры — на Палессі, у Баранавічах і Бабруйска. Яны праводзяць вялікую выхаваўчую работу сярод насельніцтва сваіх абласцей. Аднак, некамплектаванасць тэатраў кадрамі і стыхіяна падбарамы ім рэпертуар адмоўна адбіваецца на працы.

Адсюль вынікаюць і задачы, што паўстаюць перад нашымі тэатрамі.

Вехамі генеральнай рэпертуарнай лініі трэба зрабіць сучасную гераічную драму, у якой адлюстроўваецца вялікая барацьба і праца савецкага народа і яго продкаў, класічныя п'есы мінулага і ў першую чаргу творы М. Горкага, А. Астроўскага, А. Чэхава, Л. Талстога, П. Чайкоўскага.

Усямернага заахвочвання павінны заслугоўваць творы беларускіх драматургаў, лібрэтыстаў і кампазітараў, аднак, не за кошт зніжэння мастацкай вартасці спектакляў. У святле гэтага выключнае значэнне набылае творчае супрацоўніцтва тэатраў з беларускімі мастакамі слова і кампазітарамі.

Трэба ўзмацніць мастацкае кіраўніцтва тэатрамі. Моцна адчуваецца неабходнасць у заснаванні Беларускага Аддзялення Усесаюзнага Тэатральнага Аб'яднання.

Няўхільна захоўваючы свае нацыянальныя асаблівасці і індывідуальнае аблічча, не ператвараючы вучобы ў канон, нашы драматычныя тэатры павінны авалодаць рабочым і выхаваўчым метадам МХАТ'а, метадам раскрыцця сцэнічнага вобраза, метадам вызвалення актара ад штампа.

Унікае вялікая патрэба не толькі ў творчым супрацоўніцтве паміж тэатрамі рэспублікі, але і ў творчай вучобе ў гэтага выдатнейшага тэатра савецкай краіны.

Вось чаму да рэчы будзе яшчэ раз напамініць вядомыя словы Ул. І. Неміровіча-Данчанкі, які так вызначыў задачы тэатра:

«Наш тэатр заўсёды прызнаваў толькі мастацтва, насычанае вялікімі думкамі, — цяпер ён напавінае пастаноўкі буйнымі сацыяльнымі і палітычнымі ідэямі. Ён хоча, каб яны перадаваліся глядачу праз дасканалую мастацкую форму, давалі глядачу непасрэдную светлую радасць. Ён хоча захаваць чалавечнасць сваіх спектакляў... ён хоча сапраўднага сацыялістычнага гуманізма, напоўненага любоўю да працы, радзімы і чалавечтва і нянавісцю да ворага».

Такага мастацтва патрабуе і чакае ад работнікаў беларускіх тэатраў і наш народ-пераможца.

АД СОВЕЦКАГА ІНФОРМБЮРО АПЕРАТЫўНАЯ ЗВОДКА ЗА 20 ЖНІўНЯ

На працягу 20 жніўня ў Маньчжурый лашы войскі прасоўваліся наперад па заданых напрамках. Войскі 1-га ДАЛЕКАЎСХОДНЯГА ФРОНТА занялі гарады ЧЖУХЭ, ЭМУ, ДУНЬХУА, ПРЫН. Войскі 2-га ДАЛЕКАЎСХОДНЯГА ФРОНТА занялі гарады МУЛАНЬ, ТУНХЭ, ХАРБІН. У паўднёвай частцы вострава САХАЛІН японскія войскі спынілі супрацьленне і пачалі здавацца ў вадон нашым войскам. Войскі ЗАБАЙКАЛЬСКАГА ФРОНТА занялі гарады МУК-ДЭН, ЧАНЬЧУНЬ. Прыём часцей і злучэнняў Квантунскай арміі, якія капітулююць, прадаўжаецца.

СОВІНФОРМБЮРО.

У Генштабе Чырвонай Арміі

Прадстаўніком савецкіх войск пры Генерале МАКАРТУРЫ вызначан генерал-лейтэнант ДЗЕРАВЯНКА, які гэтым днём прыбудзе ў Штаб Генерала Макартур у Маніла.

РАТЫФІКАЦЫЯ

Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР Статута Арганізацыі Аб'яднаных Нацый

20 жніўня 1945 г. Прэзідыум Аб'яднаных Нацый, падпісаны ў Вярхоўнага Совета СССР раты-Сан-Францыска (ЗША) 26 чэр-фікаваў Статут Арганізацыі венья 1945 года.

Літаратурныя вечары у Брэсце

Бригада беларускіх пісьменнікаў, у складзе старшын Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР Міхася Лынькова, пэзаў Пётруса Броўкі, Пятра Глебка і Максіма Танка, выехала ў Брэст для правядзення літаратурных вечараў.

Грамадскасць Брэста вельмі цікава прыняла пісьменнікаў. На спецыяльных прыёмах у кіруючых работнікаў пісьменнікі дакладна пазнаёміліся з пэзаў адбудова гаспадарства і культуры ў гэтых абласцях, якая шмат напярэцка ад нямецка-фашысцкай акупацыі.

Яшчэ задаўга да пачатку першага літаратурнага вечара памяшканне гарадскога клуба было перапоўнена прадстаўнікамі грамадскасці Брэста і афіцэрамі Чырвонай Арміі. З вялікай увагай аўдыторыя выслухала даклад Пятра Глебка аб беларускай літаратуры ў дні Вялікай Айчыннай вайны.

Пасля даклада з чытаннем сваіх твораў выступілі М. Лынькоў, П. Броўка, П. Глебка і М. Танк.

Наступны вечар, у тым жа гарадскім клубе, быў арганізаваны спецыяльна для партыйнага і савецкага актыва Брэста. На гэтым вечары М. Лынькоў выступіў з вялікім дакладам аб міжнароднай канферэнцыі ў Сан-Францыска.

У гэты час у Брэсце адбылася канферэнцыя настаўнікаў, прысвечаная падрыхтоўцы да новага навучальнага года.

У перапоўненай залі інстытута інжынерна-тэхнічнага вучбы Пятро Глебка выступіў з дакладам аб сучаснай беларускай літаратуры. Выступленні пісьменнікаў, якія чыталі пасля даклада свае творы, былі цэлага прынятыя прысутнымі.

Сваё прыбыццё ў Брэсце пісьменнікі выкарысталі і для азнамялення з горадам, асабліва са слаўнай брэсцкай крэпасцю, якую 4 гады таму ваяцкі тэрыторыя абараняў гераічна вайнаўгероў ад наступнай фашысцкай зграі.

Бригада пісьменнікаў таксама наведала Белаўжскую пушчу.

НОВЫЯ КНІГІ

У бліжэйшы час Беларускае Дзяржаўнае выдавецтва БССР, выдае наступныя новыя кнігі: «Вялікія сэрца» Кузьмы Чорнага (тыраж 10 тысяч экз.), «Выбраныя лірыка» Міхася Машары з уступным артыкулам М. Клімковіча (тыраж 8000 экз.), «Выбраныя творы» Пётруса Броўкі (тыраж 8000 экз.), «Над Нёманам» Ільі Гурскага (тыраж 10000 экз.), «Выбраныя творы» Змітрака Вядулі (10000 экз.). У друку знаходзіцца «Выбраныя творы» Янкі Купалы з уступным артыкулам Ц. Гарбунова, К. Крапівы і М. Лынькова (кніга мае 22 друкаваных аркушы, тыраж — 10000 экз.), «Праз вогненны небасхіл» (з уступным артыкулам М. Клімковіча) і «Вастрыце зброю» Максіма Танка (абедзве кнігі выходзяць тыражом па 8000 экзампліраў). «На сотай вярсе» Аркадзя Куляшова (тыраж 8000 экз.), «Далёкія станицы» Пямена Панчанкі (тыраж 8000 экз.), «Зямля гудзе» Ус. Краўчанкі (тыраж 10000 экз.).

У друку знаходзіцца таксама альманах «Беларусь» № 2.

З НЕАПУБЛІКАВАННЫХ ЛІСТОЎ ЯНКІ КУПАЛЫ

Літаратурным музеем Янкі Купалы атрыманы некалькі лістоў і паштовак, якія пісьміў пэзаў на працягу 1910—1913 г. г. з Пецярбурга і Акапоў у рэдакцыю «Нашай Нівы», а таксама рад паштовак і лістоў, атрыманых Купалам, як рэдактарам «Нашай Нівы», у 1915 годзе.

Апрача вялікай вартасці гэтых лістоў, як дакументаў жыцця вялікага Купалы, яны змяшчаюць значны фактычны матэрыял з творчай і асабістай біяграфіі пэзаў.

Для чытача і даследчыка цікавым будзе пазнаёміцца, напрыклад, з тым, як пры дасягненні ў друк лепшых твораў перад пэзаў узніклі дакучлівыя асяпругі цэзаруага парадку. У канкрэтным выпадку, аб якім ідзе гутарка ў 1-ым лісце, пэзаў аспергаецца «неблагнадзежніцамі» і прапінне, калі патрэбна будзе, змяніць кропкамі на ступеню строфу свай выдатнай пэзы «Курган»:

«Ты брыльянтам феяў аддасы і шукі — Гэта цёрта стэль ал кайдэваў, Гэта пісьляў пелі развіты шнурок. Гэта, дзіця, твое саматканка».

Характэрная трыгога гучыць і ў радках 4-га ліста Купалы, дзе ён аспергаецца канфіскацыі зборнікі «Шляхам жыцця»:

За алло — адначым схаваную ў скромным апарце 1-га ліста Купалаў адную пэзы «Курган», напісанай незадоўга перад гэтым — 23 мая 1910 года. Пэзаў, які на прапінноў выбірае што-небудзь са сваіх твораў для календара, адказвае, што «для мяне мае вершы ўсе прыве аднакава», усё-ж «Курган» свой «па-праўдзе гаворачы» хацеў-бы бачыць у друку.

Асобна варт адзначыць даволі вост-

рую нывому, з якой Купала ў 5-м лісце звартаецца да рэдактара «Нашай Нівы» ў сувязі з тым, што апошні прапінноў у марговым аддзеле бібліаграфі зборнік «Шляхам жыцця»: пэзаў, вартэ высвятлення ў аспектэ узаммадності Купалы з рэдакцыяй «Нашай Нівы».

У іншых лістах раскрываюцца літаратурныя зацікаўленні і сувязі Купалы. Між іншым, ў 2-м лісце, які напісан ў Акапоў 26 ліпеня 1912 г., пэзаў ведама аб іммеры адвядзе Якуба Коласа. Як вядома, гэтая сустрэча сапраўды адбылася ў жніўні 1912 года і распачала вялікую, амаль 30-гадовую дружбу двух народных пэзаў Беларусі.

У лістах часта сустракаюцца радкі аб матэрыяльных цяжкасцях пэзаў, аб тым, што ён не мае грошай нават на білет, каб ехаць у Пецер.

Сярод карэспандэнцыі, адрасаюнай у «Нашу Ніву» на імя Купалы, вылучаюцца лісты францускай, якія змяшчаюць звароты Купала за памяць, крэдытацы на тое, што газету нехта затрымавае або перахопілае, дэзляціма ўражаным і думкай. «С новым годом!»—вітае Купала нехта з фронту, — как поминаете? Прывет «Нашай Ниве!» от себя и всех белоруссов, которые сидят в окопах (нашего полка). Одно меня поразило в белоруссах — адекватное терпение. Такое тихое, мужественное, мученическое и без всякого упрека: люди по 15 суток мужественно терпят и мужественно держат себя, спокойно умирая. Очень спокойно-терпеливы белорусцы».

Нижэй мы змяшчаем лісты і паштоўкі самаго Янкі Купалы, захоўваючы іх тагочасны правапіс.

В. ТАЎЛАЙ.

Пецярбург 19. X. 1910 г.

Вельмі паважаны рэдакцыя.

Атрымаў я ад Вас пісьмуку і дзякую шчыра за памяць, адлісвае. Што выбіраць для календара, то папарадзіце і сам я добра не ведаю, для мяне мае вершы ўсе прыве аднакава, а як Вам са старані здаецца лепей, так і выбіраце, пры том — я вельмі не маю часу ні чаго новага Вам напісаць, ні рывіць я свайх старых шпэралях. Па абяцанню мінулых гадоў я напісаў сезоны вершкі к юбілейнаму нумэру, якія з гэтым пасылаю і можае надрукаваць (у юб. №), разумеюцца, калі падойдзе. Пасылаю так-жэ «Курган», — гэту шпэрку, па-праўдзе гаворучы, я бы хіцку пэсінчы надрукуваць у календары. Калі-б былісе вы пусціць з прычыны неблагнадзежніц, то 32-ую зваротку, дзе гаварыцца аб вясельні, выкідаць саўсім і змяніце тэмаў. Калі-ж «Курган» не падойдзе, то выбіраце самі з таго матэрыялу, які я Вам паслаў. Матэрыял гэты мной перагледжаны, так што вялікіх недачуж і ў ім не найдзецца. Адно прэсві-бы не памічыць рэчэй ужо друкаваных дзе-небудзь.

Жычучы ўсёго Вам найблежнага, астаюся ў Пецеры Ваш слуга

І. Луцэвіч.

П. С. Калі хочце, дык прышліце трохі матэрыялу для аплаты білету, а я прывяжу Вам Каліямі ў Вільню сваю персону для ліцэзнення і слоў-обмена. І. К.

Збоку, на пачатку ліста, ёсць яшчэ такая прыпіска:

Някі і шчыры наклон п. Бульбе. Які чорт яго выпер з Кіева? Пераддаце яму з свай ласкі, каб толькі граматна пісаў аб вам вельмі. І. К.

II

Акопя 26. VII. 1912 г.

Вельмі паважаны і Дарагі Паночку! Я гаварыў няконтна шаблі і сабственнік я згаджаецца аддаць Вам за 8 рублёў. Вотэ-ж калі згаджаецца на гэту шапу, то будзьце ласкавы выслыць зарыз жэ грошы, а я едучы ў Пецер прывяжу Вам гэтае аружжэ.

У мяне нічога цікавага не чуваць. Думаю толькі аб тым, каб як дастаць грошы на дарогу і больш нічога. У саб-бату еду ў Стубічы да Коласа, а стуль да Астравічы і дамоў.

За тым цісну моцна Вашу руку
Ваш слуга Ів. Луцэвіч.

III

Даражэнькі Паночку!

Будзьце ласкавы адлісаць мне калешне аб рэзэвях, друкаваных аб майх кніжках. Калі ня можаце дэталіна ўказаць даты і № той газэты, або кніжкі, у якой надрукавана, то хоць дайце названне часопіс, а я у публічнай бібліацэзе вышукну што патрэбна. Бо бачыце рэч у тым: мяне просіць прафэсар Венгеров даць яму гэтыя ведамасці для энцыклапедыі Брокгаўза і для «Крытыко-біаграфічнага» слоўаря». Прашу Вас ласкаві зрабіце для мяне гэту спраўку. Чаму ніякага чорта не пішыце?

Ваш Ів. Луцэвіч.

Прыпіска ўгары:
Не забудзьце ўказаць нумэр «Ты-годнік краёвы», выдаў. у Кіеві.

IV

СПБ, 6. IV. 13 г.

Шчырапаважаны Паночку!
Пісьмуку Вашу атрымаў і дужэ за яе дзякую. Стацыю сваю, паночку, прыслынае хоць па Вількадню, бо бачыце рэч у тым, што ў нас тут ніхто ня ўмее напісаць палітычнага артыкулу. Месяць да Вас асталі ў «Маладой Беларусі» цэлы аркуш...

Цяпер, паночку, вась што: я паслаў Вам для рэзэвэі «Шляхам жыцця».

Вотэ-ж вельмі шчыра прэсві-бы Вашай ласкі даць дзе можна хоць маленькія оладчыкі аб гэты кніжкі, а так-жэ памічыць абесткі у «Н. Н.», «Кур'еру Краіны», «Вестерной Газете» і др.; а за гэты заплаціць не магу, але у валошнім раве, то можна было-б адлічыць гэты расхад пры праддачы кніжкі ў «Н. Н.».

У «Н. Н.» я неўзабаве вышло криву з'явілі на камісію. Пашлю таксама ў Вільню на склад якую тысячу штук, толькі рэч у тым, што ў «Н. Н.» гэтых экз. босяа складалі на выпадок канфіскацыі, бо склад выдання надрукаваны ў «Супольні» і ў «Н. Н.». Дых надумаісе, Паночку, аб гэтым і хоць пару слоў мне напішыце...

А цяпер вішучу Вас, Паночку, надыходзячым Вількаднем...

Ваш слуга Ів. Луцэвіч.

V

СПБ, 18. IV. 1913 г.

Шаноўны пале Рэдактар!

Шкава дужэ вядзецца ў Вашай газэце аддзел беларускай бібліаграфіі. У валошнім нумэру «Нашай Нівы» у пэат. скрынічэ накружыла: «За студэнь і лоты нічога не вышлі, у маі вышлі том вершаў М. Багдановіча, а можа ешчэ што-коледы, калі збярэся з грашма». Што гэта — жарт першаўспрэчкі ці што іншае? Напаміно Вам, што ў студні вышла «М. Беларусь» 2-гі сыптак, а ў красавіку мая кніжкі «Шляхам жыцця», каторую у Вашу рэдакцыю паслаў. Аб гэтых кніжках Вы пават не рачылі надрукаваць у свай газэце абвэстка, хоць абвэстка «Н. Н.» надрукавана ў 2-м шод «М. Б.». Мне здаецца, што за 5 год майго супрацоўніцтва я не за-служыў на тое, каб так беззасцэпна ва ігнарыраваць мяно новавышлішую кнігу, як гэта Вы зрабілі у пэат. скрынічэ свай газэты.

С паважаннем І. Купала.

VI

Акопя, 2. VI. 13 г.

Даражэнькі Паночку!
Пасылаю Вам пры гэтым спісак кні-жал, каторыя я магу тутка, куніць. Будзьце ласкавы харашынькі разгледзець гэты спісак і напісаць мне... Можна якая бібліацэка ці музей выбраць сабе з іх для камплекту.

Што чуно ў Вас?, Як ставіць справы са зборнікам «Маладой Беларусі»? Ілі паслаў, Паночку, як абвэцц, у рэдакцыі мае кніжкі «Шл. жыцця»? Калі не, то, прашу Вашай ласкі на ўсё ба-гоў зэмскіх і вібескіх, пашліце іх, буду вельмі Вам удзячна.

Будзьце ласкавы купіліце для мяне і прыслынаіце «Беларусь», калі яшчэ выходзе. Я прэсві аб гэтым п. Вычкоўскага і ён абвэцц(у) выслыць, але, як відаць, то мой «шчыры» прышлэць п. Івевічкі ня лічыць мне годным чытанья гэтай газэты.

У мяне нічога цікавага не чуваць. Сіджу дэма, як мяша ў нары, і чэваю у моры пагоды. На вёсцы цяпер, як самі дагаварыліся, хораша, але трохі пагода надтулае, — апошніе часы — холад і дождж. Здароўе маё не ажы-бя, пакаміліваю трохі. Сягоння еду у Мільск і думаю пабыць у доктара, а то шчынаю ўжо бацьца, каб не пайсці да Абрама на шва.

Перачытаваю белар. з'явігар. зборнікі — Шэйна, Смоленскі, апісанае Могілевск. губ. і др., прабавіў некаторыя пэсыні напісаны на народны сюжэт, але праца гэтая ня із лёгкіх. Думаю апраца-ваць некаторыя паданья, калі ўладу-цца, то прышлю Вам. Цяпер будзьце здаровенькі і вясельнікі. Усёго свет-лага і радаснага!

Ваш слуга Ів. Луцэвіч.

Калешне напішыце.

Плакат мастака М. Гурло.

Літаратурны календар

ПАВЕЛ ВАСІЛЬЕВІЧ ШЭЙН

(45 год з дня смерці)

Кожна, хто займаецца гісторыяй рускай і беларускай вуснай народнай творчасці, вяснына звяртаецца да грунтоўнага работ у гэтай галіне, якія пакінуў нам вясомыя даследчыкі і зборнікі, якімі аўтадыктант Павел Васільевіч Шэйн. Калі мы перагортваем яго шматтомную спадчыну, нас захоплівае пацудоўны горадскі за велізарную энэргію, за глыбокі веды гэтай «справак» навукі, як ён называў сабе з іроніяй. З глыбокай патанай і любоўю глядзім на яго партрэт, які ўсёкавечна патрыярхальны твар з шырокай, срабрыстай бародой, з прарэлінамі, трохі сумнімі, але поўнымі надзеяй вачыма. Гэтая галава, поўная духоўнай і фізічнай сі-

П. В. Шэйн.

лы, была на хворым целе. Але хвароба не перашкодзіла Шэйну стаць адным са значнейшых прадаўжальнікаў вялікай народнай справы, якую пачаў у рускай культуры Афанас'ев, Даль, Рынкоўскі, Курбскі. Разам з Раманавіч і Насовічам Шэйн быў адным з заснавальнікаў сучаснай беларускай фалькларыстыкі, этнаграфіі і лінгвістыкі.

П. В. Шэйн нарадзіўся ў 1826 годзе ў Магілёве на Дняпры ў іўрэйскай сям'і. У 30-х гадах мінулага стагоддзя ў Магілёве былі досыць шырока распаўсюджаны ідыш асветніцтва, першым носьбіты якога былі ўжо ў канцы XVIII ст. у Шклове, напрыклад, Л. Нехавіч, агура у свой час досыць вяломай кнігі «Вольф дачері іудейскай».

Бацька Шэйна, мабыць, таксама належаў да прыхільнікаў асветніцтва, і Шэйн з маленства пачаў вучыць іўрэйскую мову і літаратуру. У трынаццаць год ён ужо быў добра знаёмы як з талмудычнай літаратурай, так і з стараіўрэйскай класікай, асветнай пазыі і філасофіяй. У гэты час у жыцці Шэйна адбываецца цяжкая катастрофа — яго нога і пальцы на руках скручваюцца, і на працягу чатырох год ён вымушаны ляжаць прыквашаным да ложка. Але цяжкая хвароба не перашкаджае яму пачаць свае веды. Да гэтага часу належаць яго першыя спробы складовай вершы на стараіўрэйскай мове.

У 1843 годзе семнаццацігадова Шэйн едзе з бацькам лясніцтва ў клініку Маскоўскага ўніверсітэта. Доктары і студэнты, якія лячалі Шэйна, здзіўляліся яго бязмяснай любові да ведаў, да навукі. Студэнты вучаць Шэйна рускай мове, прыносяць яму Пушкіна, Жукоўскага, Лермантава, праводзяць гутаркі па рускай літаратуры і на пытаных філасофіі і навуцы. Тут у клініцы Маскоўскага ўніверсітэта, Шэйн навекі звязваецца з рускай мовай і з творчасцю шырокіх рускіх народных мас. Тут жа ён цікавіцца народнымі гаворкамі.

Тры гады пражыў Шэйн у клініцы. Ногі выпраміліся, але халодныя трыба было на маліцах.

Праз некаторы час пасля выхаду з клінікі Шэйн працуе настаўнікам рускай мовы ў адной з маскоўскіх школ, супрацоўнічае ў маскоўскім часопісе «Развлеченіе».

Пазней Шэйн становіцца заўбедным наведвальнікам маскоўскага «Таварыства заагараў славянцаў», у якім удзельнічалі крыяфел тагочаснай рускай філалогіі і фалькларыстыкі Даль, Буслаев, Афанас'ев і др. Класікі рускай фалькларыстыкі адразу ж ацанілі філалагічнае здольнасці Шэйна, яго ўменне ўспрымаць мастацкія рысы народнай мовы і песні, яго добры слых і музычную памяць.

Пасля Шэйна пакідае Маскву. Працуе настаўнікам у Сямбійскай губерні, ён пачынае зборны рускай народнай песні і быліны, якія апублікаваў у 1859 г. у Дні «Чтениа Общества Истории и Преекостей».

П. В. Шэйн душой і цела аддаецца справе рускай народнай культуры. У гэты час, у пачатку 60-х гадоў, ён становіцца бліжэй другам геніяльнага рускага пісьменніка Льва Нікалаевіча Толстага. У асноўнага італьянскага школы ён самі адным настаўнікам. Апрача сваёй педагогічнай дзейнасці П. Шэйн займаецца збораннем вуснай творчасці народных мас. Разам з вучнямі выдруду ён на аб'ездах вакол Тульы, запісаў народныя казкі, народныя песні, прыказкі.

Глыбокая любоў да народнай творчасці не дазваляе Шэйну заставацца доўга за адным месцы. У кожнай школе ён працуе не больш аднаго года, і пераводжае ў другі край, дзе зноў вядзе сява вялікую зборальную і навуковую работу. Ён звязваецца з перадавымі людзьмі краіны, якія даслаўлялі яму матэрыялы, а ў часе канікул зноў сам крануўся з вёскі да вёскі, стараяцца заўбедна пабываць у самых закінутых кутках, у далёкіх ад шляху месцах, якія амаль не маюць зносіна з вялікім светам. Там ён назірае старыя звычкі, запісаў народныя песні, казкі, якія ніцэ не падпалі пад уплыў асветніцтва. У 60-х гадах мінулага стагоддзя ён ужо сабраў грунтоўны матэрыял для сваёй працы, якая адлюстроўвае духоў-

М. Ліфш у дзіцяці

Я на цябе, аддэца, толькі глянуў,
чырваншчочкі абдык толькі даў,
рукой пакратаў па галаву лямнай —
і татак ты мяне, малы, назваў...
Далёка тата твой — не заўсім
вбрасаў,
відаць, нахутка вернецца назад...
пракладзі да Берліна шлях — не
будзь, хлопчык, міноу, быццам
таткам, рад.

Там, дзе тата добры твой ваюе,
дзе віхры бітваў след мой замала —
за дротам колкім з мамкаю сумее
па мне смяю мой, гэтакі-ж малы.

Для іх у водбайску гримотным
світае ночку вызвалення дзень
І там, тата хлопчыка жывога
да труна катая над ямію
знайдзе,
на рукі ўзіме. Ці-ж малы, аслабды
іго-б смяю мой татак не назваў?
На, мілы жэўжык, вост і гэты ябыд,
бяры і на здароўе спажывай!

Пераклад з іўрэйскай мовы
В. ТАУЛАН.

Анатоль Вялюгін

Пакула чна прасторы скубаа,
ішла сцяжынкай да хат,
у хлэў, дзе вечама і кубаа
ісецца даянт гусынят,—

там узняліся ў неба клёны
і тусі з траскамі вараг,
і даслаў язілі прадзёны
шырокакрылы самалёт.

Як паравоз, сівіталі бомбы,
лупшыны гудзіла куюк.
І там, дзе хлэў і светлы дом быў,
застаўся попель і пясок.

У цішыні, як струны, звайкай
клубоўся дым над прахам град,
яна знайшла ля ям дзяўчыку,
без лісця мечагна сад.

Не стае побач гаспадыня,
вышотна глядзячы рукой.
Раз хла выма.
Не стыне
у драх пенны сырадой.

1941 г.

Кніга Беларускай славы

Інстытут гісторыі Беларускай Акадэміі навуц прыступіў да выдання біяграфічнага зборніка аб вялікіх людзях, якія жылі і творылі на беларускай зямлі па ўсіх галінах навукі, літаратуры і мастацтва. У гэтай кнізе будзе больш 1000 біяграфій з бібліяграфічнымі ўказаннямі. Рэдактарам гэтай кнігі з'яўляецца праф. Ц. С. Гарбуноў.

Новыя музычныя навучальныя ўстановы

У 1945—46 навучальным годзе будуць адкрыты новыя музычныя школы ў Барысаве, Пінску і Віцебску з дзвюма аддзяленнямі — форпальнымі і народнымі інструментаў.

Апрача таго, у Віцебску будзе адкрыта музычнае вучылішча з форпальным, аркестровым і вакальным аддзяленнямі.

Народная артыстка БССР А. Абухавіч у ролі Віолы і арт. Б. Вішкароеў у ролі Арсіна ў камедыі В. Шахсінра «Дваццацятая ноч».

Новыя спектаклі опернага тэатра

25 жніўня вяртаецца з адпачынку калектыў Беларускага Дзяржаўнага ардына тэатра оперы і балета. Бліжэйшымі прастаўкамі тэатра будуць оперы «Кармен» і «Русалка».

Оперу «Кармен» ставіць рэжысёр Вялікага тэатра СССР В. Пакроўскі, дырыжор—мастакі кіраўнік тэатра А. Брон. Аформілае спектакль галоўны мастак тэатра С. Нікалаев. Танцы да спектакля ставіць заслужаны артыст РСФСР В. Валюнов. Галоўны парты выконвае Кармен — народная артыстка СССР Л. Александраўска і арт. Г. Цыпапа; Дон Хоаз — заслужаны артыст БССР В. Лапін і арт. А. Лазараў; Торзадор — народная артыстка

БССР А. Арсенка і М. Дзямісаў; Мікэла — народная артыстка БССР Л. Аляксеева, Р. Мюляк і заслужаны артыстка БССР В. Малькова; Пуціна — арт. В. Таланкі.

Прэ'ера адбудзецца ў канцы верасня месца. Оперу «Русалка» ставіць рэжысёр В. Барысавіч (дырыжор — М. Шэйндэрман, мастак — В. Волкаў).

Галоўны парты сываюцца: Наташа — заслужаны артыстка БССР С. Друкер, мельніца — заслужаны артыст БССР І. Мураман і арт. В. Таланкі, князя — заслужаны артыст БССР В. Лапін і арт. А. Лазараў.

У доме Народнай творчасці

Домам народнай творчасці выдзелена ў рэспубліцы каля 250 мастакоў-аматараў. У сувязі з гэтым у гарадах Мінску, Гомелі і Віцебску арганізаваны студыі, а ў Добружы, Рэчыцы, Слоніме і М-

ПЕСНІ ПАЛАНЯНАК

У фальклора перыяда Вялікай Айчыннай вайны адвадзена месца займае вусна-паэтычная творчасць, якая ўзнікла сярод савецкіх грамадзян, што апынуліся ў фашыскай Германіі, — сярод вешнапалонных чырвонырабочаў і мірных савецкіх людзей, гвалтоўна вывезеных у Нямеччыну на катаржныя работы.

Песні рускіх вешнапалонных узніклі і ў час першай імперыялістычнай вайны — яны вядомыя па няшчодных публікацыях. Становіцца рускіх у Германіі знайшло сваё адлюстраванне таксама і ў літаратуры. (Гл., напр., «А. Ульянін. Вайна і песні». — Ленінград, 1936). Гітлераўцы ў сваіх нечалавечых адносінах да вешнапалонных пераўтварылі катаржарскую армію. Мясавыя вывезенне і проста знішчэнне савецкіх вешнапалонных у фашыскай лагерах смерці засведчана імагінікі дакументамі і рэчывымі доказамі. Фальклорны матэрыял, які будзе сабраны ў будучым, значна дапоўніць вядомыя факты.

У асяроддзі савецкіх людзей, якія трапілі ў фашыскае рабства, моцна развілася бунтарская пазыя. Яна пачынае быць кляпатыліва сабрана, як адно з найбольш яркіх абнавачэнняў супраць фашызма.

Першыя зародкі такога фальклора мы знаходзім ужо ў лістах з нявольніц, Паасобныя ўзоры гэтых лістоў прызвешаны ў ноце тав. В. М. Молатава «Аб масавым гвалтоўным выгнаніні ў нямецка-фашыскае рабства мірных савецкіх грамадзян» ад 11 мая 1943 г.

Савецкая дзяўчына Маня К. сваё пісанне з фашыскай катаргі закочвае такімі словамі: «Дарагі тата, як і брыдла быць нявольнікам... Быў-б крылі, прыляцеў-б на роўную старонкачку» (Падкрэслена намі.—М. Г.).

Левіў Д. піша па радзіму: «Гэтае жыццё ў Германіі застаецца на ўсё маё жыццё ў памяці. Калі выжыў і вярнуся дамоў, то ўсё расказаў так што ў вас, мае родныя, стануць валасы дыбама. Я ўжо рашыў скончыць сваё жыццё, але ўстрымаўся, думаю, прыдзе нам лепшы час. Дарагая матуля, калі-б былі ў мяне крылі, як-бы паліцеў адсюль».

У старых народных песнях аб вянзях, у пазні катаргі і сямлі любімым поб-разам быў побраз птушкі, які сімвалізаваў волю. Вявень, закованым у кайданы нявольнік марыў упалоўвацца пайду, каб на яго крылім паліцеў у белы снет, па слою радзіму, вырашана з нявольніц. У цудоўнай пазыі савецкіх катарж-даў ужо даўно ўзніклі паэтычныя матывы. Але па шчасліваю савецкую Беларусь напалі люты вораг і прынес ё свабоднаму народу невясномасе рабства. І мы бачым, як традыцыйныя вобразы і матывы нявольніцкай пазыі ўзнікаюць зноў, шырока прынякочым нават у лісты.

Магутная Чырвоная Армія, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна атрымала гістарычную перамогу над гітлераўскай Германіяй. Тысячы і тысячы савецкіх грамадзян вяртаюцца з крывавых лап фашыскай рабаўніцкай і шчасліва, яны вяртаюцца на сваю дарзую Радзіму. Яны вядуць з сабой сумніны песні, якія створаны ў чорнай галі фашыскай няволі. Гэтыя песні, як праўдлівыя «малавечыя дакументаў», надобна вахараваць у памяці народа жадлівы тас пакут, знясіляваючай нявольніцкай прыцы, адзёкці і прышчэня, малавечай годнасці савецкіх людзей на гітлераўскай катарзе.

Рад тыхіх песень і прыпевак нам давясноўся ўпершыню запісань у чэрвені 1945г., у часе паездкі па заходніх раёнах Беларусі, ад былых паланянак — маладых беларускіх дзяўчат, якія вярталіся з Германіі да дому — у Слоніміскі, Слуц-

кі, Дзяржынскі і інш. раёны. Іх было каля дзвюццацца і на стоніцах. Яны расказвалі аб страшным дніх няволі, дзівіліся радасцю блізкай сустрэцы з роднымі і на шпай прасілі выканалі нам рад песень «пра жыццё ў Германіі», якія пеліся іні раёны ў «арбайтлагерах» Ораненбурга і Кюстрына.

Складальнікамі гэтых песень з'яўляюцца пераважна самі дзяўчаты — паланяніцы. Ствараліся песні ў асяроддзі, па сваёму нацыянальнаму складу не аднолькавым, — разам з беларускімі ў адным і тым-жа лагерах знаходзіліся рускія, украінкі, полькі і другія. Гэта адвадзеным чынам складалася і на мове твораў.

Песні паланянак становяць сабой ашчодны матэрыял вусна-паэтычнай народнай творчасці. Іх гісторыя-паэзія мае значэнне дэка перадачыні. З боку мастацкіх якасцей песні гэтыя ў разне выпадкі ашчэ чэ даскананыя, яны не паспелі ашчэ як след адшліфавацца ў народнай творчай лабараторыі, але гэтым не зніжэцца іх вартасць. Значэнне іх, перш за ўсё, у тым, што яны выдзюляюць высюіа душыняныя якасці савецкага чалавека, яго стойкасць, бізмякочую любоў да сваёй Радзімы, непакорнасць перад ворагам, імкненне да свабоды.

Многа ў гэтых песнях ад традыцый старай астрагоніі песні. Але побач з сумнай нотай, з матывамі слёз, безвыходнай тугі, хойлінага адчаю, побач з традыцыйным дакарвеннем матулі, што «судзіць нашчаснай наградзіла», песні гэтыя прасякнуты непахіснай верай у вызваленне, у моц і неперажокаць Савецкай краіны і не Чырвонай Арміі, у немінучую расплату з ворагам. Песні паланянак, апавадаючы аб рабскай працы на нямецкіх фабрыках і заводах у «бувары», у канцлагерах з чыста нямецкім «распардаккам» дня, прапальваючы неважыныя баракі, «бэтрыбы», «бэзэрк», «балауды» і іншыя атрыбуты гітлераўскага «рая», — палюць усёкарушачую нявысцоў да фашызма. Да роднай старонкі, якая застаўся далёка, далёка, накіраваны ўсе думкі, любоў да Радзімы перапоўнена сэрца. Вера ў тое, што Чырвоная Армія прыдзе, узыдзе ў Берлін, вызваліць, апамоціць немцу — не пакідала і на халіну. Усё гэта вызначыла асноўныя месцы, народжаных у няволі песень.

Сярод імагінікіх песень паланянак, перш за ўсё, выдзюляюцца тыя, якія маляюць выгнаненне дзяўчат у фашыскай Германіі. Паасобныя рысы збіжэюць гэтыя песні са старадаўнімі рэзюміямі: такое-ж значнае месца займаюць тут матывы слёз, плачу, развітання на-векі з бацькамі, усімі роднымі, роднай хатой, працудванне страшнага аёсу на чужбіне, немінучай смерці на далёкай непанайнай зямлі. Над аднастайна грукат колаў нявольніцкага шаламона ўспальваюць першыя горкія думкі, самі па сабе ўзнікаюць першыя тужлівыя радкі развітальных песень...

Расквіліся радзіма шырока, Над імі калёсы ступаюць, З Беларусі нашай вывозіць У Германію лепшых дзюдат. Як спомніў мінуты пращання І хмурая ліца ашчю, Да слёзы палюцца ракою З ізмучаных глас старыкою...

Сіла амяцанальнага ўздзейнічання гэтых песень асабліва ўраўвае талды, калі дзючыня развітаецца з вольным жыццём, з і-дэмаў, з усім тым, што міла сэрцу, савецкага чалавека:

Прашчайце, залёныя паркы, Ужо большы мяне тут не гуляць Я бду ў Германіі хмурай Свой век малады каратаць.

Пераважна большасць песень прысвечана пакутамую жыццю паланянак у Германіі, тым адзёкам і невясномым мукам, якія прышчюся там перажываць савецкім людзям. На саміх уданіх вопіае ім даваёся зведзець усе «прыгожасці» хвалёнай нямецкай «культуры»:

Ох, ты мянь мая родная, Зачам на свет ты радзіла, Судзібой нашчаснай наградзіла, У страну «культуры» адлаўла! Страна «культуры» прэзірае, Нідзе праходу не дае, Канцлагеры паніаўняла, І рускіх «спінямі» заве, Калодзі нога нам пацёрла, «Асты» на грудзю нам палглі, Замкі, рашоткі й паліца! Ад нас свабоду аднялі...

*) Нашыкі для ўсходніх работчых з надпісам «Ост».

Выстаўка ў бібліятэцы імені Горкага

У Мінскай бібліятэцы імені Горкага наладжана выстаўка літаратуры і мастацтваў аб ўсходняй вясніне і барысаве савецкага народа супраць агрэсыі на Далекім Усходзе. Сярод выстаўленай літаратуры знаходзіцца кнігі П. Паўленкі «На ўсходзе», А. Сіпапава «Порт Артура» і іншыя.

На гэтай-жа выстаўцы наведвальніцкім агляданам можа даведзіцца аб холдзе баёў Чырвонай Арміі на Далекім Усходзе (геаграфічная карта, дзе адзначаныя «знятныя японскія насыяжыныя пункты, зводкі Совінформбюро і іншыя матэрыялы). Выстаўка карыстаецца вялікім поспехам сярод наведвальнікаў бібліятэкі.

Літаратурныя вечары ў Пінску

У перапоўненай зале Пінскага настаўніцкага інстытута сабраліся студэнты і прафесары на літаратурны вечар. Паэт Анатоль Астрэйка пасля кароткай прымовы аб развіцці беларускай літаратуры ў дні Вялікай Айчыннай вайны чытаў свае вершы. Такія-ж літаратурныя вечары адбыліся ў педагогічных вучылішчах, клубе чыгуначнікаў і на суднарамонтным заводзе.

Рэдакцыя: Л. АЛЕКСАНДРАўСКА Я, А. БАГАТЫРОУ, Г. ГЛЕБАУ, Я. КОЛАС, А. КУЛЯШОУ (адказны рэдактар), А. КУЧАР, П. ПЕСТРАК.

Песні маляюць перад намі шырокую карціну савецкага канцлагера, якім была фашыскай Германія. Ва ўсіх дэталх паўстае перад намі страшны аёс, які быў нарыхтаваны Гітлерам для занычленых ім народаў. — Лёс рабца, папабавленых мінімальна чалавечых правоў:

Мы жыем недалёка ад Берліна, Беражок, акружоны вадоў, Там ляжыць небалышая раўніна І канцлагер стаіць за сцяной. Трыццаць два дзевяцінах баракі, Бункер, кухня, рэзір(і бэтрыб). Хольны дзевушкі наша без якаў), Хоць яшчэ март халодны стаіць, На дварэ ноч, а нас палюмаюць, Ітём паўлітэр гарчай вады, А патом на ашчоль(і) выгнаюць, А патом на работу бігі. Трыццаць раз нас абэзр(і) шчы-туюць.

Трыццаць раз па пяцёрках стаім, Слэжым глас рабкой абэзр(і) І гурбой на работу багім... У яе і ў сне, у лютуніах бес-перапальна мільгаюць моцна любімы вобраз роднай савецкай Радзімы. Суы па роўнаму краю адна з тых асноўных матываў, якія вызначаюць характар песень паланянак. Глыбокі патрыятызм прасякае гэтыя песні:

Часта сніцца мне край мой любіма, Слэзы ллюцца па бледных шыках І глаза мае сталі сухія, Ад работы нет сілы ў руках... На востке, там, за Варшава, Далёка Украіна мая, Пачеб не жаль, но со славою, Чобэы знала ронная страна...

Усёкарушальнай прагай поместі ня-маккім выдлокам дыхаюць гнэула радкі песень. Да крывавай помсты за-кальцоў яны. Песні выдзюляюць гатоўнасць савецкіх людзей са зборнай у руках змагацца з ворагам, аддаць сваё жыццё за свабоду і шчасце роднай зямлі:

..І не знаю ці жыва я буду, Цяжка, мама, табе перадаць, Я любімай страны не забуду, Ураган буду за ўсё атамачыць. Лучшы-б пулі і мінны сісцелі, Лучшы-б з братам на фронт я ушла І сражалася-б у шэрай шынелі, За абычваю сваю умерла...

Сілы надавала вера ў магучасць савецкай краіны, у немінуны канец змрочных дзён няволі, у надход справядлівай расплаты з мучыцелем-немцам:

Так знайце, сволачы-«савабалды» Цяжкі, мама, табе перадаць, Я любімай страны не забуду, Ураган буду за ўсё атамачыць. Лучшы-б пулі і мінны сісцелі, Лучшы-б з братам на фронт я ушла І сражалася-б у шэрай шынелі, За абычваю сваю умерла...

Сілы надавала вера ў магучасць савецкай краіны, у немінуны канец змрочных дзён няволі, у надход справядлівай расплаты з мучыцелем-немцам:

Ужо надзідае на вас той час, Кагда ў Берліні ўляняць савецкія лётчыкі.

І адзяміць яны ўсім вам за нас... Сілы надавала гдучанне сваёй ма-ральной перавагі над ворагам. Ні дзя-ка звестына немцаў, ні страшнае ня-вольніцкае жыццё не змігло пацру-шыць горасці савецкага чалавека з сваю Радзіму:

..Мой дом згарэў, ці ён разбіт саврадам, Радзім майм нішто не мог гомон, Але гаражуся я, хаджу ўседа я рада, Што я ёсць руская, што я Расі дач, Песня выкалае.

Будзе, дарагі падругі, Будзе рускімі ўсюды й вяздэ, Скура лагэр астыць, усе мы, Скура лагэр на рускай зямлі І змучаныя ў няволі паланянікі не ашукаліся ў сваіх спадзіваных. Доў-гачына свабоды прышла. Яе прыслаў Сталін.

Радасна гучаць плясё вяселья пры-пеўкі пакекі свабодных беларускіх дзючат:

Пой, падруга, пой, падруга, Вяселі каляноў! — Нас цпыр з табой, падруга, Не вазьмуць ў Германію.

Трэба сабраць вусную наредную творчасць, народжаную на фашыскай катарзе, яна расказа будучым пака-ленням аб няшчасных, якія прыбегі на-родом фашызму, аб нязломным духу са-вецкіх людзей, аб гістарычнай горамо-зе Чырвонай Арміі і аб шчасці, вер-нутым ёй чалавечу.

- 1) Сячасць.
- 2) Вытворчасць, майстэрня.
- 3) Верхняе адзенне.
- 4) Пастраенне і праверка.
- 5) Наглядчыца.

М. ГРЫНБЛАТ.

Новыя кнігі маладых паэтаў

У Дзяржаўным Выдавецтве БССР у гэтым годзе выйдзе з друку кніга вершаў Антона Вялічэна «Вашчюўскі сцяжкі», у якую таксама увайшлі новыя паэмы «Аксанія» і «Мой майстар».

Алесь Зарычкі здюў у выдавецтва кнігу вершаў «Дняпроўскае рэха», Мікалай Гамолка — кнігу «Вярнуце шчасце».

Малады паэт Анатоль Вялюгін на-дрыхтаваў да друку кнігу вершаў «Ле-бядзіны прылетэ» і кнігу для дзюцей «След мастака».

Кіноверасоўка на кацеры

Піськ, 11 жніўня (БЕЛТА). Абласны аддзел кінофікацыі абсталява